

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1914.

Första kammaren.

Nr 21.

Fredagen den 19 juni.

Kammaren sammanträdde kl. 10,15 f. m.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag, till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 44 av åttonde huvudtiteln i statsverkspropositionen gjorda framställning om inköp av visst område av ön Björkö i Mälaren;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inköp av nytt övningsfält för Karlskrona grenadjärregemente; samt

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 11 av sjunde huvudtiteln gjorda framställning i fråga om bidrag till en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr *Larsson, Johan*, under den 26, 27 och 28 innev. juni,
, *Grubbström* under den 26 och 27 i denna månad samt
fr. o. m. den 6 t. o. m. den 14 nästk. juli.

Justerades protokollet för den 13 i denna månad.

Anmäldes och bordlades bevillningsutskottets betänkande nr 7, i anledning av väckt motion om ändring i gällande tullsatser å råg m. m.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10,25 f. m. till rikssalen, där jämväl andra kammaren infann sig. Sedan herr statsrådet och chefen för civildepartementet von Sydow uppläst Kungl. Maj:ts nådiga förordnande för hans excellens herr statsministern Hammarskjöld att å Kungl. Maj:ts vägnar meddela riksdagen Kungl. Maj:ts svar på riksdagens skrivelse den 8 innevarande juni, angående av riksdagen beslutad ändring av 12 § riksdags-

Första kammarens protokoll vid senare riksdagen 1914. Nr 21. 1

ordningen, blev det skriftligen avfattade nådiga svaret av hans excellens herr statsministerna uppläst.

Härefter återgingo första kammarens ledamöter till riksdags-
huset, där förhandlingarna återupptogs.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 49 § i lagen om val till riksdagen;

bevillningsutskottets betänkande nr 6, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om utveckling av landets handelspolitik i riktning mot frihandel m. m.;

bankoutskottets utlåtanden:

nr 4, angående bestämmelser rörande utdelning m. m. av upprättat register till riksdagens protokoll med bihang för åren 1900—1910; och

nr 5, i anledning av väckt motion om anslag till utgivande av en uppslagsbok över 1914 års lagtima riksdagars verksamhet; ävensom

lagutskottets utlåtande nr 6, i anledning av väckta motioner angående visst tillägg till lagen om reglering av prästerskapets avlöning.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Lindley* fr. o. m. den 26 t. o. m. den 29 innevarande månad.

Företogs val av sju suppleanter i riksdagens särskilda utskott nr 2.

Därvid avlämnades 102 valsedlar, som godkändes och efter partibeteckning ordnades i två särskilda grupper så, att en grupp bildades av 58 valsedlar med överskrift »nationella partiet» och en andra grupp av 44 valsedlar med överskrift »liberala samlingspartiet».

Härpå bestämdes till den utsträckning, som för utseende av föreskrivet antal suppleanter var nödigt, för vardera gruppen ordningen mellan namnen å gruppens valsedlar, och blevo därvid med iakttagande av härför stadgade grunder namnen uppförda så, som här efteråt sägs.

För »nationella partiet» uppfördes såsom

- nr 1 herr Fagerlin,
- » 2 » Bondeson,
- » 3 » Tisell,
- » 4 » Permansson,

vilka fyra namn i denna följd upptagits å gruppens alla valsedlar.

För »liberala samlingspartiet» uppfördes såsom

- nr 1 herr Ingmansson,
 » 2 » Roman,
 » 3 » Larsson, V. Edvard,

vilka tre namn i denna följd upptagits å gruppens alla valsedlar.

Härefter vidtogs enligt givna bestämmelser fördelningen av platserna mellan de båda valsedelgrupperna, och befunnos därvid nedannämnda personer hava blivit till suppleanter i utskottet valda i följande ordning:

herr Fagerlin	från »nationella partiet»,
» Ingmansson	» »liberala samlingspartiet»,
» Bondeson	» »nationella partiet»,
» Roman	» »liberala samlingspartiet»,
» Tisell	» »nationella partiet»,
» Larsson, V. Edvard,	» »liberala samlingspartiet»,
» Permansson	» »nationella partiet».

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet nr 1 den av herrar *Bergström* och *Kobb* nästlidne dag väckta och då bordlagda motion, nr 84, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till förordning om värnskatt m. m.

Vid föredragning av lagutskottets under gårdagen bordlagda memorial nr 5, angående remiss till annat utskott av en inom första kammaren väckt motion om ändring av 82 § sjölagen, biföll kammaren vad utskottet i detta memorial hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av bevillningsutskottets den 17 och 18 innevarande månad bordlagda betänkande nr 3, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag rörande skatt å jordvärde, biföll kammaren vad utskottet i detta betänkande hemställt.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets den 17 och 18 i denna månad bordlagda utlåtanden:

nr 2, i anledning av väckt motion, om ändring i gällande bestämmelser angående hälsovårdsnämnd och kostnader för hälsovård i viss del av landskommun, där den övriga delen förklarats skola lyda under hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad, samt

nr 3, i anledning av väckt motion angående sådan ändring i

bestämmelserna om indelning i valkretsar för landstingsmannaval, att proportionellt valsätt må tillämpas i alla valkretsar,

biföll kammaren vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets den 17 och 18 innevarande månad bordlagda utlåtande nr 7, angående regleringen av utgifterna under riksstatsens sjunde huvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

Punkten 1.

Lades till handlingarna.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 3.

Lades till handlingarna.

Punkterna 4—8.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 9.

I punkt 8 av förevarande huvudtitel i statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

»dels, med iakttagande av viss ändring beträffande benämningarna å de kvinnliga biträdenas avlöningsgrader, godkänna vid nästlidna riksdag framlagt förslag till utgiftsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tillsvärdare från och med år 1915, ävensom de av departementschefen angivna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i samma stat upptagna avlöningsförmåner,

dels förklara,

att en var, som med eller efter ingången av år 1915 tillträder ordinarie befattning i patent- och registreringsverket, skall vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser, samt

att de förutvarande innehavare av ordinarie befattningar i patent- och registreringsverket, vilka icke före den 1 december 1914 anmäla, att de vilja övergå till den nya avlöningsstaten samt underkasta sig de för avlöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föränledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till

pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem, dock att i stället för sportler, som i sammanhang med lönerregleringen indragas, skall utgå gottgörelse, beräknad efter medeltalet av den inkomst tjänstnehavare må anses hava åtnjutit av sålunda indragna sportler under den senast förflutna tid, såvitt möjligt ej understigande fem år, därför denna inkomst kan utrönas,

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

och dels till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet å ordinarie stat uppföra ett reservationsanslag av 540,600 kronor att utgå ej mindre av de till patent- och registreringsverket inflytande avgifter för patent, för registrering av varumärken samt av mönster och modeller, ävensom för registrering av aktiebolag, försäkringsbolag och solidariska bankbolag samt för andra uppgifter till de hos verket förda bolags- och försäkringsregistren, än även av nettoinkomsten av ämbetsverkets fastighet nr 6 i kvarteret Rännilen och övriga till ämbetsverket inflytande inkomster, under förutsättning tillika att de å dessa inkomster uppkommande överskott fortfarande såsom hittills skola efter vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med anslaget avsedda ändamål.»

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehäft en inom första kammaren väckt motion (nr 25), däri herr K. A. Nilson hemställt,

1:o) att Kungl. Maj:ts proposition under sjunde huvudtiteln, angående patent- och registreringsverkets omorganisation, ej måtte vinna riksdagens bifall;

2:o) att om likvisst propositionen i fråga i huvudsak skulle av riksdagen godkännas, i utgiftsstaten måtte följande förändringar vidtagas: att

posten 5 byråchefer med summa avlöning kronor 40,500 ändrades till 3 byråchefer med summa avlöning kronor 24,300;

posten 16 byrådirektörer med summa avlöning kronor 108.800 ändrades till 8 byrådirektörer med summa avlöning kronor 54,400;

posten 4 första byråingenjörer med summa avlöning kronor 23.200 ändrades till 8 första byråingenjörer med summa avlöning kronor 40,000;

posten 4 byråingenjörer med summa avlöning kronor 16,000 ändrades till 8 byråingenjörer med summa avlöning kronor 32,000. och att

utgiftsstatens slutsumma alltså ändrades till kronor 502.800;

3:o) att anställning i patentverket medförde förpliktelse att icke deltaga i uppfinningars utarbetande eller exploatering.

Utskottet hade i nu föredragna punkt på återopade grunder hemställt, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herr Nilsons nu ifrågavarande motion

a) godkänna utgiftsstat för patent- och registreringsverket att tillämpas från och med år 1915, så lydande, som utskottets utlåtande utvisade;

b) godkänna vissa uppgivna villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i samma stat upptagna avlöning-förmåner;

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

c) förklara

att envar, som med eller efter ingången av år 1915 tillträdde ordinarie befattning i patent- och registreringsverket, skulle vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser, samt att de förutvarande innehavare av ordinarie befattningar i patent- och registreringsverket, vilka icke före den 1 december 1914 anmälde, att de ville övergå till den nya avlöningsstaten samt underkasta sig de för avlöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunde därtill förbindas, skulle varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande ordinarie stat tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranleddes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem. dock att i stället för sportler, som i sammanhang med löne regleringen indrogos, skulle utgå gottgörelse, beräknad efter medeltalet av den inkomst tjänst innehavare kunde anses hava åtnjutit av sålunda indragna sportler under den senast förflutna tid, såvitt möjligt ej understigande fem år. därför denna inkomst kunde utrönas;

d) till upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet å ordinarie stat uppföra ett reservationsanslag av 540,600 kronor att utgå ej mindre av de till patent- och registreringsverket inflytande avgifter för patent, för registrering av varumärken samt av mönster och modeller, ävensom för registrering av aktiebolag, försäkringsbolag och solidariska bankbolag samt för andra uppgifter till de hos verket förda bolags- och försäkringsregistren, än även av nettoinkomsten av ämbetsverkets fastighet nr 6 i kvarteret Rännilen och övriga till ämbetsverket inflytande inkomster, under förutsättning tillika att de å dessa inkomster uppkommande överskott fortfarande såsom hittills skulle efter vederbörligt tillstånd användas uteslutande för det med anslaget avsedda ändamål.

Reservation hade avgivits av herrar *A. C. Lindblad*, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Olofsson* i Digernäs, *A. Andersson* i Råstock samt *K. O. Strid*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och herr Nilsons nu ifrågavarande motion

a) godkänna utgiftsstat för patent- och registreringsverket att tillämpas från och med år 1915 av den lydelse, reservationen utvisade; samt

b)—d) antaga bestämmelser, motsvarande de av utskottet i dessa moment föreslagna, dock med uteslutande av vad som yttrats angående byrådirektörer och med ändring av det i sista momentet angivna reservationsanslaget till 514,600 kronor.

Herr Nilson, Karl August: Herr talman, mina herrar! Jag skall till att börja med be att få uttrycka min glädje över, att propositionen kommit fram i något ändrat skick mot vad den var år 1913, varigenom blivit fastslaget, att bolagsregistreringsavdelningen kan och bör skiljas från det övriga

patentverket. När jag ser, till vilket resultat statsutskottet kommit i denna fråga, måste jag också säga, att jag har anledning att vara tacksam för, att åtminstone en av de punkter jag sökt föra fram blivit av utskottet beaktad, nämligen att tjänstemännen icke må befatta sig med utarbetande eller exploatering av uppfinningar. Härigenom komma dessa saker i ett mycket bättre läge än år 1913.

Då jag vid 1913 års riksdag gick i härnad mot förslaget, gjorde jag det därför, att jag önskade få en annan organisation, det vill säga ett annat provningssystem. Ehuru jag nu har precis samma uppfattning som då, skall jag likväl icke besvara kammaren med att ännu en gång upptaga denna fråga till diskussion, övertygad som jag är om omöjligheten av att för närvarande få kammarens öra för ett sådant förslag. Jag måste dock konstatera, att jag i år känner mig lika övertygad som i fjol om, att det förr eller senare måste komma till något annat, än vad som här föreslagits med avseende på provningssystemet. Det finnes ingen möjlighet att i längden kunna hålla på någonting, som kallas en fullständig förprovning, men som alldeles icke är någon sådan, utan endast en chimär. Vi kunna icke hålla på ett system, som har det emot sig, att det bereder många patentsökande synnerligen stora olägenheter och obehag. Statsutskottet har tänkt sig åtminstone möjligheten av, att det framtiden kunde komma till inrättande av en internationell patentbyrå, en internationell provningsanstalt för patentärenden, och kunde vi komma dit, vore också därmed de flesta av de olägenheter, jag finner vara förenade med föreliggande förslag, avhjälpda.

Departementschefen och även statsutskottet ha till bemötande upptagit en del av vad jag anfört särskilt till stöd för mitt yrkande, att organisationen av arbetskrafterna skulle ordnas på annat sätt än för närvarande, och har ju departementschefen också särskilt påpekat, att jag förra året önskade få dels patentombuden och dels teknologföreningen med flera hörda. Patentombuden hava nu genom departementschefens försorg blivit hörda, och så underligt det än kan förefalla, måste även jag erkänna, att deras utlåtande är till förmån för den framlagda propositionen. Det är dock icke rätt, när det i utskottets utlåtande säges, att endast en avvikit från denna mening, ty om det endast var en, som i detta fall var reservant i den kommitté, som avgivit utlåtandet, har det dock inom teknologföreningen visat sig, att många eller i varje fall flere av patentombudsingenjörerna hade en avvikande mening. Jag hade vid 1913 års riksdag tillfälle att höra debatten i denna del och kan framlägga intyg från fyra patentombudsingenjörer, vilka fortfarande stå för sin mening. I alla händelser tror jag icke, att det yttrande propositionen åberopar bevisar, att propositionen är fullständigt rätt avvägd. Jag kan icke hjälpa att, när man en gång fått en övertygelse, man också vill hålla på den. och herrarna veta, att

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.
(Forts.)

man mången gång måste erkänna, att det är minoriteten, som har rätt och jag tror, att det verkligen är så i detta fall.

Emellertid var det icke härom jag egentligen skulle tala, ty detta hör ju till själva provningssystemet, och med avseende å detta kommer jag, herr talman, icke att göra något yrkande. Men då det dels i propositionen och dels i utskottets utlåtande säges, att den förändring i fråga om arbetskrafterna, som jag tänkt mig, genom nedsättande av antalet högre tjänstemän och utökande av antalet lägre, för att därmed vinna besparing, skulle vara utförbar eller onödig, ja till och med skadlig för patentverkets funktioner, kan jag icke vara med om detta. Man har sagt, att, om man tager bort två av byråcheferna, de övrigas arbete skulle ökas så, att de icke kunde utföra detta på ett fullt tillfredsställande sätt. Jag ber att häremot få anföra, huru det tillgår på andra ställen, särskilt i Amerika. Jag har föreslagit, att de lägre tjänstemännen i stället skulle ökas, och det vore i så fall meningen, att dessa skulle utföra det egentliga granskningsarbetet och byråcheferna endast hava att göra med själva bedömandet. Att säga, att en byråchef icke skulle kunna bedöma 1,800 patentansökningar, som komma in per år för varje chef, tror jag icke är hållbart. Jag skall här be att få anföra några siffror för att bevisa detta.

I Amerika behandlar den s. k. rotelföreståndaren, som är jämställd med en byråchef hos oss och har under sig åtta ingenjörer samt själv går med från början till slut i arbetet på varje rotel 1,600 ansökningar per år. Ungefär 70,000 ansökningar komma in årligen och fördelas på 43 rotlar. Hos oss skulle visserligen på varje byråchef komma 1,800 ansökningar eller 200 mer, men man har här icke tänkt, att våra byråchefer skulle utföra det egentliga granskningsarbetet, utan endast själva bedömandet, och det blir någonting helt annat. På varje byråchef skulle komma sex sådana bedömanden varje dag, och jag tror, att det är möjligt att utföra något sådant. Enligt mitt förslag skulle åtta s. k. byrådirektörer, eller som de i det amerikanska patentverket kallas överingenjörer, få 450 å 500 ansökningar per man att granska tillsammans med tre underingenjörer, två ordinarie och en biträdande. Den motsvarande amerikanske rotelföreståndaren har med hjälp att granska 1,600 ansökningar. I Sverige skulle det alltså efter mitt förslag bli 120 ansökningar per år och person, i Amerika är det per år och person 180, alltså 50 % mer än i Sverige. Från den synpunkten måste jag se saken, att nog är det utförbart, att vidtaga den ändring i organisationen, som jag föreslagit, och då detta skulle medföra en ganska avsevärd minskning i kostnaden, anser jag, att det vore bra för alla parter, om så kunde ske, särskilt och icke minst för mindre bemedlade patentsökande.

Man har sagt, att, med den av mig föreslagna nedsättningen i lönerna, ökningen av antalet lägre tjänstemän och minsk-

ningen av antalet högre, det icke skulle vara möjligt att anskaffa kvalificerat folk, men såvitt jag har mig bekant, har ännu aldrig förmärkts någon brist på arbetskrafter inom patentverket. Arbetskrafterna rekryteras icke av gamla erfarna ingenjörer, utan tagas direkt från tekniska högskolan och Chalmerska institutet, och jag vet bestämt, att då patentverket erbjudits gamla erfarna, på detta område tränade ingenjörer, dessa icke mottagits av det skäl, att man ville taga in yngre krafter och lära upp dem. Det är alltså ett fullständigt misstag, att det icke skulle finnas tekniska krafter nog för detta ändamål. Knapast någon ingenjör, som genomgått tekniska högskolan, har där utbildat sig speciellt för tjänstgöring inom patentverket. Ingenjörerna ha i högskolan förskaffat sig en allmän teknisk utbildning, och när de kasta sig in på patentområdet, blir det för dem att börja från början och rent av lära vad som förutsättes för arbetet i patentverket.

*Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.*

(Forts.)

Man har också sagt, att just det förhållandet, att det är svårt att få kvalificerade arbetskrafter, skulle vara anledningen till, att överskottet av obehandlade patentansökningar år för år ökas. För min del är jag av en annan åsikt och tror, att felet är att söka i själva organisationen. Det går nu så till, att nästan varje man överlämnas åt sig själv att utföra ett visst arbete. Detta kan bestämt icke i längden vara lämpligt eller nyttigt, utan det är bättre, såsom det tillgår i Amerika, där en grupp av ingenjörer, t. ex. åtta, har en överordnad, som följer arbetet dag för dag och stund för stund. Detta sätt medför helt säkert betydligt bättre resultat än det här föreslagna.

Det är sålunda på själva organisationen jag vill lägga skulden till att överskottet för varje år ökas. Det är att hoppas, att en förbättring nu kommer att inträda, men hittills har det åtminstone varit så, att tjänstemännen i patentverket haft en hel massa andra uppdrag, åligganden och tjänster att sköta, och under sådana förhållanden kan man icke räkna på, att de skola visa samma intresse för arbetet eller utföra det på samma sätt, som om de blott hade en tjänst att sköta. Jag behöver emellertid icke närmare ingå härpå, ty här i vår krets finnas personer, som bättre än jag känna och kunna upplysa om, hur många uppdrag en del av dessa tjänstemän ha vid sidan av sin egentliga tjänst. Givetvis inverkar dylikt mångsyssleri hindrande och störande. Det är nu meningen, att det skall bli bättre i detta hänseende genom den nya organisationen. Jag hoppas också, att så kommer att bli valet, och vill ingalunda ingå i anmärkningar mot dem, som hittills haft biförtjänster vid sidan av sitt arbete i patentverket.

Så är det naturligtvis arbetsfördelningen. Med avseende på arbetstiden heter det nominellt, att den skall utgöra 6 timmar, men jag har mig bekant, att denna tid kan fördelas så, att arbetet icke behöver fullgöras en suite, och detta, att en del av arbetet får utföras på kvällen utan sträng ordning eller ord-

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.
(Forts.)

ningsman, om jag så får säga, medför nog ej samma goda resultat som ett oavbrutet, sammanhängande arbete.

Tid efter annan ryckas också ämbetsverkets chef och hans närmaste män bort från arbetet inom patentverket och tillsynen däröver. Förutvarande generaldirektörer ha haft uppdrag vid sidan av sitt ämbete. Och då både generaldirektören och två av hans närmaste män sitta i patentlagstiftningskommittén, kan deras arbetskraft icke bliva använd inom patentverket såsom skulle behövas. På detta område torde därför också en uppryckning vara av nöden. Det har funnits andra tider i patentverkets historia. Jag vet, att under den första tiden, då en nuvarande aktad medlem av denna kammare var dess chef, det helt säkert arbetades på helt annat sätt och med helt annat resultat, än vad som nu är fallet. Det har också funnits en annan glanstid, då generaldirektören Bennich ledde verket. Då han tillträdde sin chefsplats, var patentverket om möjligt i större misär, än det nu är, men det lyckades honom att på kort tid arbeta av så gott som alla resterna av obehandlade patentansökningar. Jag har velat påpeka detta för att visa, att det icke är så säkert, att det är en lönefråga eller den påstådda bristen på kvalificerat folk det rör sig om, utan att det helt säkert mycket mera är en organisations- och ledarefråga det gäller för att få ordning i patentbehandlingsförhållandena.

Då jag icke har någon utsikt att få igenom det förslag jag helst skulle sett genomfört, kommer jag naturligtvis icke att framställa yrkande om bifall till detsamma, och jag ber därför att få ansluta mig till vad reservanterna föreslagit.

Reservanterna hava ju fäst uppmärksamheten på, att de avlöningsförhållanden, som i propositionen föreslås, skulle giva tjänstemännen i patentverket en alldeles särskild ställning, en slags mellanställning, som alldeles icke kan vara till nytta. Redan vid debatten föregående år påpekade jag, att detta naturligtvis komme att inverka på en hel del andra förhållanden. De ingenjörer, som äro anställda i järnvägens, i telegrafens eller i telefonens tjänst och naturligtvis arbeta under oerhört mycket större ansvar, sitta med lägre avlöning än ingenjörerna i patentverket, och detta är naturligtvis icke rätt. Reservanterna hava också påpekat det underliga förhållandet, att man givit dessa ingenjörer titeln byrådirektörer, då de knappast skulle hava en man var att dirigera, utan på varje byrådirektör skulle komma endast ungefär en halv man.

Då jag för närvarande ingenting annat kan göra, ber jag att få ansluta mig till reservationen och finner detta vara den enda möjliga, och den för närvarande lyckligaste vägen i detta fall, då en ändring i systemet och i organisationen för övrigt väl icke står att vinna.

Herr talman! Jag ber att helt enkelt få yrka bifall till reservationen.

Herr Jonsson, Olof: Herr talman! Jag förmodar, att kammaren med mycket intresse åhört den näst föregående talarens utläggning av patentförhållandena i Amerika m. m., men då han till sist inskränkte sig till att yrka bifall till reservationen, tror jag icke det är nödigt att vidare ingå på, huruvida de amerikanska förhållandena eller den organisation, som gäller hos oss, är det bästa. Den ärade talaren har en fast övertygelse, att den organisation han föreslagit, är den enda rätta, och när han därjämte utgår ifrån, att minoriteten alltid har rätt, blir hans ståndpunkt så mycket starkare och fastare, för så vitt dessa båda förutsättningar verkligen finnas. Vad han anförde beträffande sättet för arbetets utförande inom patent- och registreringsverket gäller huvudsakligen det nuvarande och vad hittills skett, men det är nu icke fråga härom, utan det gäller att skärskåda, huruvida icke den föreslagna organisationen skall bli riktig och bra och icke, såsom talaren förmenade, underhållig i förhållande till den organisation han tänkt sig, men som han övergivit för att gå med på någonting annat, som endast har det gemensamt med hans förslag, att det skulle åstadkomma nedsättning i statens summa.

Medan jag är inne på denna nedsättning, vill jag nämna, att, om man jämför reservationens stat och utskottets stat, man finner, att begynnelselönerna för hela verket enligt det förra förslaget ställa sig 26,000 kronor lägre än enligt utskottets förslag. Men därvid är att bemärka, att resultatet blir väsentligt annorlunda, om man tager slutavlöningarna till jämförelsegrund. Det är nämligen så, att om man i stället för en byrådirektör, som endast har ett ålderstillägg på 600 kronor, får en överingenjör, detta kommer att medföra två ålderstillägg till den senare, vardera å 500 kronor; och det är då en helt naturlig sak, att det föreslagna beloppet för ålderstillägg, 4,700 kronor, inom de allra närmaste åren kommer att behöva mer än fördubblas, antagligen bortåt tredubblas, så att med detta sparsamhetssyfte det ej vinnes så mycket, som reservanterna tyckas föreställa sig.

Det har av den föregående talaren utvecklats, att dessa 17 byrådirektörer skulle ha för litet att göra, och att deras göromål därjämte skulle vara av så ringa betydelse, att med skäl deras arbete skulle kunna uppehållas med en lägre avlöning, än vad här föreslagits, men det är dock så, att dessa byrådirektörer ha att på egen hand avgöra en massa saker, ehuru visserligen icke slutiigen själva patentaffären. De skola granska alla inkomna handlingar och skriftväxla med vederbörande, om det är något mankemang på ansökningarna eller ritningarna, med ett ord självständigt handlägga alla ärenden så, att de kunna föreläggas vederbörande byråchefer i fullt klart skick, och detta är väl ändock så pass betydelsefullt, att dessa åtgärder böra verkställas av fullt kvalificerat folk. Blir här ett misstag begånget, kan det förtaga sökanden hela hans rätt och möjligheten

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

att få sitt patent godkänt, när ärendet kommer i det skick, att det skall avgöras.

Ja, denna fråga har, särskilt vad mig beträffar, så många gånger handlagts, att man snart börjar tröttna på hela valsen. Det är sant, att den endast har förekommit en gång inom riksdagen. Då biföll första kammaren utskottets förslag med förkrossande majoritet, under det att det lyckades att i andra kammaren få ett avslag, dock icke med stor majoritet. Men mullvadsarbetet mellan sistnämnda beslut och den gemensamma omröstningen verkade så, att det blev fullständig omkastning och sålunda ett resultat, som man icke kunnat vänta efter första handläggningen. — Jag sade, att frågan endast en gång behandlats i riksdagen, men inom utskottsavdelningen har den behandlats tre gånger. Den förelåg nämligen i kongl. proposition till januariariksdagen. Avdelningen handlade frågan om patent- och registreringsverket liksom övriga ärenden på huvudtiteln, men då huvudtiteln kom inför utskottet — och det var under sista tiden före den väntade riksdagsupplösningen — yrkade en utskottsledamot, att han skulle få den längsta tid, som enligt utskottet var medgiven för reservation. Men i så fall hade resultatet blivit, att hela huvudtiteln fått lov att hållas tillbaka då det eljest icke varit möjligt att få fram den till kammaren så tidigt, att den kunnat behandlas, och följden blev därför, att man måste bryta ut patent- och registreringsverket ur huvudtiteln, ehuruval den förelåg i utrett skick. — Den tredje gången är den, som nu är för handen.

Det skulle, synes det mig, vara mer än märkvärdigt, om den uppfattning som den motionär har, vilken här senast hade ordet, skulle återigen komma att så inverka på kammaren, att han antingen skulle kunna lyckas att få avslag, ifall sådant i andra kammaren kommer att yrkas, eller ock att få reservanternas förslag antaget. Resultatet av reservanternas förslag skulle ju endast bli, säges det, att 17 byrådirektörer skulle ersättas med personer med annan benämning och med åtskilligt lägre avlöning, liksom att fem förste byråingenjörer skulle få nedsättning i lönen från andra gradens till första gradens. Kan det vara troligt och sannolikt, att man kan få lika dugligt folk, vare sig avlöningarna sättas lägre eller högre? Skulle det vara fallet, att reservanterna därvidlag ha rätt, då har riksdagen sannernligen gjort en kolossal massa oriktiga lönereregleringar, när den utgått från, att eftersom tjänsterna växa i betydelse, lönerna ock böra vara högre. Men enligt den av nästföregående talare hävdade uppfattning, skulle sådant ingenting betyda, utan platserna trots den lägre avlöningen lika väl och lika gott kunna besättas, som därest de hade högre avlöning.

Jag tror icke, att jag behöver uppehålla kammaren längre med att bemöta de detaljer, som dock tydligen icke föranlett någon annan ändring än en lönenedsättning för ett större

antal tjänstemän, och att jag därför kan inskränka mig till att helt enkelt yrka bifall till utskottets förslag.

*Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.*

(Forts.)

Herr Lindblad, Anders: Den siste ärade talaren har onekligen rätt däri, att denna fråga nu varit så ofta behandlad, att man bör söka få en lösning av densamma, och reservanterna ha ju icke heller ställt sig mot en sådan lösning, utan tvärtom varit ense med utskottet i att med någon ändring söka få frågan avgjord. Det vi vänt oss emot är den nya princip man här tillämpat i fråga om löner och befattningar. Det kan väl nämligen ej tänkas annat än att, om vi slå in på en sådan väg, som utskottet här slagit in på, nämligen att inrätta befattningar, vilkas löner ligga mellan andra och tredje lönegraden, vi då få en ny lönetyp, som kommer att sedermera uppmärksammas av befattningshavare i övriga verk, och kanske inom kort löne-regleringar, som avse att tillämpa den typen även i andra verk. Det har alltid varit på det sättet, att man i statsutskottet varit rädd för konsekvenser, när man velat införa något nytt, och det är just det reservanterna äro i detta fall. Det kan ju invändas här — man har så gjort, och det skälet får naturligtvis gälla vad det kan — att det icke är staten som får betala dessa löner, men det kommer nog icke att hindra statens befattningshavare från att framträda med anspråk på löne-regleringar, liknande den, som föreligger här, med löner mellan andra och tredje graderna.

En av de talare, som uppträtt här, har redan nämnt om liknande befattningar inom järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen, och det torde finnas även andra verk, där befattningar kunna sägas vara sådana, att de väl motivera en ny löneskala i enlighet med vad som här föreslagits. Det är för att förhindra att man river upp vad som blivit fastslaget i form av löner och lönestater, som reservanterna ansett, att byrådirektörsbefattningar ej böra inrättas på detta sätt, och att lönestaten här bör följa samma linjer, som vi varit vana vid från regleringar i andra verk. I övrigt hava reservanterna icke haft något att invända mot vad utskottet föreslagit, utan endast ansett, som sagt, att detta kunde medföra konsekvenser, som de ej ville gå med på.

Jag får, herr talman, yrka bifall till reservationen.

Herr Nilson, Karl August: Endast några ord till bemötande av den ärade utskottsavdelningsordförandens anförande. Han sade, att jag hade sagt, att dessa tillämnade byrådirektörer hade för litet att göra, och att deras arbete var av så ringa betydelse, men det har jag visst icke sagt. Det kan väl ingen av herrarna ha hört, att jag yttrat mig på det sättet. Jag tror, att de hava fullt upp att göra, när så många tusen ansökningar blivit liggande efter, och jag har bara visat på,

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

att skälet, varför dessa ansökningar ligga obehandlade, är icke bristen på kvalificerat folk, utan en organisationsfråga, som jag förut vidrört. Jag tror visst, att dessa byrådirektörer ha eller komma att få nog med göromål, och jag har alldeles icke velat förringa värdet av deras arbete, men jag säger än en gång, att vid en jämförelse med järnvägsstyrelsens ingenjörer måste det väl sägas, att många av järnvägsstyrelsens baningenjörer och bandirektörer påvilar ett betydligt större ansvar, och ätt det därför icke är någon anledning att här sätta lönerna högre än för dessa senare. Det är allt vad jag i denna del sagt.

Nu sade herr Olof Jonsson, att dessa byrådirektörer komma att självständigt verkställa denna granskning och utredning, och att avlöningarna måste ställas på sådant sätt, att misstag från deras sida, så vitt möjligt är, icke skola komma i fråga. Men är det verkligen någon av herrarna som tror, att det blir andra män i patentverket, därför att några göras till ordinarie? Det blir nog samma personer fortfarande, då extra ordinarie flyttas upp till ordinarie, och det blir samma arbete, som kommer att utföras hädanefter som hittills, om icke det göres något i avseende på organisationen. Icke tror väl heller någon, att, därför att en ingenjör kallas för byrådirektör, hans arbete blir av annan kvalitet, än om han kallas för överingenjör. Jag kan icke tro det. Dessutom är det just i detta sammanhang, som jag så avsevärt skiljer mig från utskottet och propositionen. Jag anser för ett fel, att *en* man skall behandla en patentansökan från början till slut, först och främst därför att detta innebär ett missbruk av överkvalificerad arbetskraft, då alltid en hel del av den till arbetet hörande proceduren kan göras av mindre dyrbart avlönade, varvid de högre ställda och högre avlönade i stället skulle leda de underordnade tjänstemännens arbete. Nu vet jag ju, att detta icke har slagit igenom, utan att man önskar, att varje byrådirektör skall självständigt handlägga vart ärende. Men herrarna få tänka sig, att för närvarande dessa ärenden handläggas förutom av ingenjören även av rotelföreståndaren och verkets chef, och det har ändå blivit så ofantligt många misstag gjorda, att man kan säga, att inemot 50 % av alla patenten ha mer eller mindre skavanker, och att, om åtal skulle väckas, då kunde tänkas bli antingen ändrade eller rubbade. Om detta har skett nu, trots det att tre par ögon granskat dem; i huru mycket högre grad skulle det icke vara möjligt, om de endast skulle granskas av ett par ögon? Jag anser, att möjligheterna till misstag då skulle bliva större än på det sätt jag tänkt mig.

Nu har också herr Olof Jonsson klagat över, att utskottet fått behandla denna sak tre gånger, men det har ju dock varit till nytta att utskottet så gjort, ty hade ej denna sista behandling kommit, hade icke heller utskottet kommit med det mycket kloka förslaget att avstänga patentverkets ingenjörer från rätt att biträda vid utarbetandet och exploateringen av patenter. Jag

tror alltså, att den omständigheten, att saken blivit så många gånger behandlad, varit till nytta och kan bli till nytta.

Att jag ej yrkat bifall till min motion, är ju därför att jag förstår, att det är omöjligt att i denna kammare med det utskottsutlåtande som föreligger vinna något därmed; och varför då försöka det, när reservanternas ändringsförslag varit det enda, som stått att vinna?

Jag ansluter mig således till reservationen och anser mig till fullo motiverat min ståndpunkt härutinnan.

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.
(Forts.)

Herr Swartz: Reservanten anförde såsom enda skäl, varför han icke kunde vara med om de lönesatser, som Kungl. Maj:t föreslagit och statsutskottets majoritet tillstyrkt, farhågan för en del konsekvenser på andra statsförvaltningens områden. Nu får jag säga för min del, att jag alltid haft den uppfattningen, att man bör söka bedöma var lönefråga efter dess egen reella innebörd och icke låta främsta föremålet för avgörandet bli den synpunkten, huruvida någonting kan passa mer eller mindre schablonmässigt inom den ram, som man givit för lönestaterna i allmänhet. Denna princip har också följts på många områden, ty man kan ju ej säga, att alla lönestater äro alldeles likformigt uppställda. Vare sig verket heter kammarrätten eller järnvägsstyrelsen, kan man omöjligt jämföra den ena lönegraden med den andra. Så är ock förhållandet här.

Men då man nu är så rädd för dessa konsekvenser, vill jag påpeka den omständigheten, att just denna lönegrad finnes förut. I kammarrätten hava revisionskommisarierna precis samma löneförmåner, som föreslagits för byrådirektörerna. Och varför har man givit dem dessa? Jo, därför, att deras arbete är av den beskaffenhet, att det visserligen ej berättigar till deras uppförande i högsta lönegraden, men heller ej rimligen bör nedpressas dem till andra lönegraden.

Alldeles samma anledning föreligger i detta fall. Byrådirektörernas göromål är sannerligen av den maktpåliggande beskaffenhet, att de omöjligen kunna vara tillgodosedda med andra gradens tjänstemannaavlöning. Det har redan i någon mån framhållits, vilket ansvarsfullt arbete, som åligger byrådirektörerna, men jag anser mig likvisst böra **rekapitulera och understrika** detta än ytterligare.

Behandlingen av ärendena inom patentverket går för närvarande till på det sättet, att, när ett ärende inkommer, det överlämnas till en första granskare för undersökning, och sedan denne granskat det, han avlämnar sitt förslag till en ledamot i styrelsen, som granskar vad förste granskaren föreslagit och i sin tur avger ett förslag, vilket underställes generaldirektören, som ensam besluter i hela frågan med rätt för ledamoten att reservera sig.

Så sker nu med alla frågor, även med dessa förberedande åtgärder, dessa förelägganden, som kunna göras den patentsö-

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.
(Forts.)

kande på grund av den förberedande granskningen, och det är en synnerligen omständlig procedur, men mycket maktpåliggande, därför att dessa förelägganden, om de göras på orätt sätt, kunna leda in hela frågan på orätt väg och förvända saken, så att den icke kommer till sin rätt. I alla fall vållar tillvägagåendet en högst betydlig tidsutdräkt. Nu vore meningen, att dessa byrådirektörer skola hava rätt att på egen hand utan underställande av byråchefen eller verkets chef göra dessa förelägganden. Sedan, när hela ärendet är förberett, skulle det föredragas inför byråchefen, eller i vissa fall inför byråchefen och generaldirektören. Då skulle byrådirektören äga deltaga i beslutet. Han blir således faktiskt i sådana ärenden ledamot av patentverkets styrelse. Men att avlöna en ledamot i en styrelse med andra gradens lön förekommer icke någonstädes, och därför måste man, när man, därför att han icke är ledamot i alla avseenden, icke vill giva honom full lön såsom tredje gradens tjänsteman, stanna vid samma anordning, som är träffad i kammarrätten av precis samma anledning.

Jag vill ock fästa uppmärksamheten på, att det är absolut nödvändigt att för handläggandet av sådana ärenden som de nyss omförmälda, få så kompetent folk som möjligt. Det är icke blott fråga om att sitta som tekniker och bedöma den eller den patentansökningens värde ur den synpunkten, utan byrådirektören skall ock sitta rent av såsom domare mellan uppfinnare och andra uppfinnare, ävensom mellan uppfinnaren och allmänheten, för att icke allmänheten skall få betala patentavgift för en sak, som icke är värd att patenteras, därför att den redan förefinnes.

Han har således en mycket grannlaga befattning och en befattning, som är av största vikt och betydelse för näringslivet och utvecklingen på detta område. Därför är det nödvändigt att få folk med full kompetens. Vad har man för anledning att tro, att man skall kunna få folk med sådan kompetens? Jo, det är naturligtvis beroende på de löneförmåner man kan erbjuda. Nu har sagts, att inom järnvägsförvaltningen och på andra håll man inom motsvarande befattningar får nöja sig med mindre avlöning. Jag är icke så säker på den saken, ty jämförelsen är svår att göra, och det finnes löner där för befattningar, jämförliga med dessa, som gå upp högre än här ställts såsom slutlön. Men det är en särskild omständighet som där ock föreligger till förmån för lättheten att rekrytera och som icke finnes i samma grad i patentverket: det är befodringsutsikterna. I patentverket skulle endast finnas fyra tekniska byråchefer, och det är således tämligen dåliga avancemangsmöjligheter. Det är således egentligen de sexton tekniska byrådirektörstjänsterna, som utgöra slutplatserna för de flesta ingenjörer, som skulle få sin verksamhet inom patentverket. Men då är det ock nödvändigt att sätta avlöningen på dessa platser så pass högt, att det finnes anledning för dem att söka sig dit.

Nu har visserligen sagts av en ärad talare, att det väl måtte göra detsamma, att det blir samma folk, vad man än ger tjänstemännen för lön; nu sköta de platserna som extra ordinarie, och antagligen blir det de extra ordinarie, som gå upp till byrådirektörer: varför tror man, att de komma att arbeta bättre som byrådirektörer än som extra ordinarie, varför tror man, att de skola arbeta bättre, om de ha 1,000 kronor mer i lön, än om de icke ha det? Med detta resonemang kunde man komma till att uppställa frågan: varför har man olika lönesatser inom en stat? Tjänstemännen arbeta lika bra om de hava bra betalt eller icke, och lika bra, om de icke ha betalt alls, eller åtminstone icke mera än nått och jämt så mycket, att de kunna livnära sig. Ett sådant resonemang strider mot alla sunda löneprinciper. För övrigt är det klart, att man arbetar icke lika bra såsom extra ordinarie som såsom ordinarie, just därför att man som extra ordinarie icke kan upphålla sig endast på en plats med den avlöning man där har. Det är därför man vill göra platserna till ordinarie och förse innehavarna med tillräcklig avlöning, för att de skola kunna så mycket mera ägna sig åt arbetet där. För övrigt vet man icke alls, om det är säkert, att de förutvarande extra ordinarie bliva ordinarie. Detta beror väl på kvalifikationerna.

Ang. stat för patent- och registreringsverket.

(Forts.)

För min del är jag på det klara med, att det är av största vikt och betydelse att få duktigt folk på dessa platser, att konkurrensen med privatlivet är synnerligen stor, att ansvaret, som följer med platserna, är sådant, att även det i och för sig fullt motiverar och väl försvarar en ordentlig avlöning, samt att näringslivet och därmed ock hela landet skulle lida mycket mera på att icke få fullt kompetenta personer till dessa platser, än vad det allmänna skulle lida på att betala denna lilla skillnad i kostnad. Jag kan heller icke förstå annat, än att meningen med den högre avlöningen och den förhoppning, varpå man baserar den högre lönen, är att få bättre krafter, en förhoppning, som jag för min del finner vara psykologiskt riktig.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Pers: Då jag haft tillfälle att vara med i den förberedande behandlingen av ärendet och således på sätt och vis har ansvar för, att ärendet letts in på det spår, mot vilket reservanterna opponerat sig, ber jag att få säga några ord.

Jag vill då betona, att vi alldeles icke förbisett de olägenheter, som följa av lönesatsernas ställande i en mellangrad. Det var tvärtom med den största betänksamhet, som vi ställde oss på denna ståndpunkt. Men jag blev då fullt övertygad, att dessa byrådirektörer komma i en så ansvarsfull ställning, att det var fullt motiverat att giva dem denna mellanklasslön; och jag har sedan vid de upprepade tillfällen denna fråga varit före icke blivt rubbad i denna min övertygelse.

Det har framhållits här, att andra ingenjörer i statens tjänst skulle kunna taga detta till anledning för att komma med likar-

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

tade anspråk, och det har särskilt nämnts tjänstemän vid järnvägen. Men jag tror dock, att dessa tjänstemän icke kunna pretendera på detta, om vi taga i betraktande dessa byrådirektörers ställning. I allmänhet är det så med ingenjörsarbete t. ex. vid järnvägen, att om en ingenjör gör en felkalkyl, ett missgrepp, arbetet är av sådan beskaffenhet, att detta missgrepp snart nog träder i dagen. Han kan icke gärna länge fortsätta med dåligt arbete, utan blir snart märkt för den saken. Men dessa byrådirektörer, såsom herr Swartz belysande framhöll, bliva domare över dessa saker, och det är saker av stort ekonomiskt värde för allmänheten. Den ena saken passerar efter den andra, och det är på patentområdet icke på samma sätt självfallet, att ett bristfälligt arbete träder i dagen, som inom andra statsförvaltningens områden.

Jag tror därför, att kammaren gjorde väl i att ansluta sig till utskottets förslag, såsom utskottet nu har formulerat det till sitt. Jag tror, att detta är fullt väl motiverat.

Herr Lindblad, Anders: Jag kan mycket väl ansluta mig till den uppfattning, som uttalats av den näst föregående talaren, att varje fråga måste bedömas efter sin reella innebörd, och att det således kan komma att bli skillnad i fråga om avlöningen, beroende på arbetets beskaffenhet. Men när staten en gång gjort upp lönerogleringar och fastslagit bestämda principer, får man väl försöka att inordna befattningarna efter denna princip, så att man icke får en lönetyp för varje enskild person — detta resultat kommer man till, om man tager konsekvensen av det nämnda yttrandet. Det är nämligen så, att varje person kan göra anspråk på att få en löneskala för sig, såvida han skall i viss mån rättvisligen avlönas och sålunda icke gå miste om något av det han gör sig förtjänt av. Men just det fall, som anfördes, att det redan förut finnes sådana mellanlönegrader, mellantyper av avlöningar, gör, att man ställer sig ännu mera betänksam, därför att det föreliggande utskottsförslaget ju då innebär bara en fortsättning av något vi slagit in på, men som vi alltid varit rädda för att fullfölja. Här har verkligen vid många tillfällen i denna kammare, och särskilt inom statsutskottet framhållits gång på gång, då nya lönetyper blivit fastställda, vilka konsekvenser det skulle komma att medföra för andra av statens verk, om den vid varje tillfälle ifrågasvarande typen godtoges. Om vi även i patent- och registreringsverket införa samma lönetyp av mellangrad, som redan finnes på andra håll, bland annat i kammarrätten, är min livliga övertygelse den, att vi snart hava att vänta krav på fullständig omreglering i alla de verk, där löneroglering nyligen ägt rum, krav, som då nog också komma att omfatta införandet av denna lönetyp. Vi hava ännu icke hunnit reglera lönerna för alla de olika verken. Skola vi, innan detta har skett, framkomma med nya lönetyper för

att därigenom föranleda nya lönerogleringar inom de verk, som redan äro reglerade, så förefaller det mig, som om man knappast kan se något slut på dessa lönerogleringar.

Ang. stat för patent- och registreringsverket.

(Forts.)

Nu har sagts, att här ifrågavarande befattningar äro av beskaffenhet att motivera sådan högre lön, som här är föreslagen. Men jag undrar, om man ställer fordringarna högre på byrådirektörerna i patent- och registreringsverket än på t. ex. en professor vid tekniska högskolan eller vid Chalmers' tekniska institut. Lönen för en professor vid tekniska högskolan är 7,500 kronor och vid Chalmers' tekniska institut 6,400 kronor. Nu är det sant, att lönen för en byrådirektör i patent- och registreringsverket till en början skulle utgöra enndast 6,800 kronor; men den är redan högre än lönen för en professor vid Chalmers tekniska institut. Och jag undrar, om man kan våga föreställa sig, att man av byrådirektören skall kräva mera, än man kan kräva av en professor vid en teknisk läroanstalt.

Jag kan icke inse, att här verkligen föreligga så starka skäl, som framhållits av dem, vilka ställt sig på Kungl. Maj:ts sida, men däremot föreligger otvivelaktigt det förhållande, att vi få en ny lönetyp, som man inom de övriga verken nog så fort som möjligt kommer att söka få införd även där, och så få vi som sagt nya lönerogleringar och ny titulatur på befattningshavarna. Det behövs blott en ny titel inom de olika verken, så hava vi genast krav på ny reglering och införande av en mellantyp mellan andra och tredje gradens tjänster, kanske en ny mellangrad även mellan första och andra gradens tjänster och slutligen ännu flera mellangrader o. s. v. i oändlighet. Var det skall sluta, är väl icke så gott att säga.

Såsom jag förut sade, kan jag mycket väl förstå, att vissa befattningar kunna vara av den beskaffenhet, att deras innehavare kunna anses berättigade att få högre lön än t. ex. enligt den löneskala, som tillämpas för dem, vilka stå närmast under byrådirektörerna. Men det är ju ändå så inom statens verk, att, om vederbörande befattningshavare till att börja med placeras i andra lönegraden, så avancerar han så småningom fram till tredje lönegraden, och snart är han uppe i en högre lön, än han haft från början; därigenom tillgodoses vederbörande i den mån det är möjligt. Jag kan omöjligen hjälpa, att det synes mig vara ett farligt system, vi komma in på, ett system, som jag tror riksdagen mer än en gång kommer att betacka sig för, när vi få det införd i det här ifrågavarande verket, ty därav följa säkert också konsekvenser i avseende å andra verk.

Nu framhölls av herr Pers, bland andra, att det är skillnad på här ifrågavarande tjänstemän och ingenjörer på andra håll t. ex. i järnvägsstyrelsen, ty om en tjänsteman av det senare slaget gör ett fel, så blir det snart uppdagat, och därmed är faran icke på långt när så stor, som om en byrådirektör i patent- och registreringsverket gör ett fel. Men jag undrar, om icke ett fel, begånget av en ingenjör i järnvägsstyrelsen, kan vålla be-

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.

(Forts.)

tydande kostnader, som staten får betala, och om man således icke på ingenjörerna i järnvägsstyrelsen får ställa samma anspråk som på byrådirektörerna i patent- och registreringsverket.

Jag kan, herr talman, icke se, att här föreligger något skäl att göra åtskillnad mellan vederbörande ingenjörer i järnvägsstyrelsen och i patentverket, varför jag fortfarande yrkar bifall till reservationen.

Herr Swartz: Det var ett yttrande av den siste talaren, som jag skall be att få taga fasta på, nämligen när han erkände, att det finns förhållanden, då det kan vara lämpligt att göra avsteg från de eljest vanliga lönebestämmelserna.

Då gäller ju frågan bara, huruvida just detta tillfälle är ett sådant eller icke. För min del får jag då säga, att jag har den levande övertygelsen — och den är stödd av alla, som haft att göra med ärendets förberedande behandling, av kommittén, av vederbörande ämbetsverk, av Kungl. Maj:t och av statsutskottet — att här verkligen föreligger just ett sådant fall, då en avvikelse från det eljest vanliga är berättigad. Man kan förstås hålla på att diskutera, huruvida det är förhållandet. Men med den uppfattning jag och flera med mig hava i saken, bör den ärade talaren icke finna det vara oriktigt, att vi föreslå den avlöning, som han själv finner befogad i vissa undantagsfall — när vi tro, att just ett sådant undantagsfall här föreligger. Annat är det naturligtvis med honom, som icke finner, att det undantagsfallet föreligger.

Jag hemställer emellertid, om man icke kan vara ense om, att det är så stor skillnad mellan avlöningen i andra och tredje lönegraderna, där begynnelselönen är 5,800 kronor, resp. 8,100 kronor, att det kan vara berättigat, att man här får en mellangrad. Om man icke det får, skulle jag också vilja hemställa, huruvida man nödvändigt skall hålla sig bara till den ena av de två möjligheterna; är det då så säkert, att man skall bestämma sig för den lägre lönegraden och icke för den högre? Jag tror mig veta, att det från början var påtänkt, att placera ifrågavarande tjänstemän i den högre lönegraden, och att just till följd av prutningar och kompromissande man gått ned till det nu framlagda förslaget om den där mellangraden. Att under sådana förhållanden gå ned ännu en grad och sätta lönen ännu lägre än denna mellangrad, finner jag vara alldeles orimligt. Det skulle för övrigt icke komma att stå sig länge, utan det bleve nog snart fråga om att höja lönen, och vill man då icke stanna vid mellangraden, så kommer lönen att höjas till den högre gradens; det blir konsekvensen. För att nu icke konsekvenserna skola bli för svåra, tror jag det är praktiskt att stanna vid utskottets här framlagda förslag.

Den ärade talaren sade vidare, att, när man börjar i andra lönegraden, så kommer man upp i den tredje, man får avancemang. Ja, där utsikter härtill förefinnas, är det ju lättare att till en början stanna vid andra lönegraden. Men i det avseendet tillät jag mig peka på det förhållandet, att här är föreslaget att inrätta endast

fyra tekniska byråchefsbefattningar, men däremot 16 tekniska byrådirektörsbefattningar. Då äro avancemangsmöjligheterna för byrådirektörerna icke så synnerligen stora, och därför måste man redan från början sätta byrådirektörernas avlöning så, att den kan locka dugande krafter till befattningarna. Det är av nöden, för att man skall få ett gott resultat.

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.
(Forts.)

Jag vidhåller mitt yrkande, herr talman!

Herr Nilson, Karl August: Det var ett ord av herr Pers, vilket jag anser icke kan få stå oemotsagt, så mycket mindre som det också upptagits av en annan talare. Jag syftar på det yttrande, vari patentverksingenjören påstås ha ansvarsfullare och mera maktpåliggande ställning än järnvägsingenjören. Jag skulle i anledning härav vilja fråga: förhåller det sig icke i stället på det viset, att, om en järnvägsingenjör begår ett fel, han står under ämbetsmannans ansvar och detta utkräves av honom? Om en ingenjör i patentverket begår ett fel, föreligger däremot intet som helst ansvar, utan det är, som om intet hänt. Det är således efter mitt förmenande snarare så, att skälet för högre avlönings beviljande ligger på den sidan, att den, som har det största ansvaret, också bör få den största avlöningen.

Den siste ärade talaren kom in på frågan, hur man skall kunna tänka sig avancemangsmöjligheter för de sexton byrådirektörerna, då det endast finns fyra tekniska byråchefer. Ja, förslaget upptar visserligen sexton byrådirektörer, men icke stort mer än hälften så många byråingenjörer! Hur skall man då kunna rekrytera byrådirektörerna? Då det tydligen icke finns tillräckligt med folk inom ämbetsverket att taga härtill, då den lägre gradens befattningar äro färre till antalet än den högre gradens — något som icke brukar förekomma på andra håll — då finns det icke någon möjlighet att tänka sig jämn rekrytering inom verket från den lägre graden till den högre, utan då måste man ju delvis härför anlita alldeles nytt folk, nybörjare eller personal från annat håll, det är oemotsägligt.

Jag har, herr talman, endast velat påpeka detta.

Herr Jonsson, Olof: Man har fäst uppmärksamheten på, att bland bestämmelserna vid den lönereglering för pensionsstyrelsen, som föreligger, och vid den lönereglering för folkskoleöverstyrelsen, som antogs i följ, även förekommer en bestämmelse, som går ut på, att, om tjänstemän fullgöra sin värnplikt, tiden för den fullgörande icke skall räknas dem till last för åtnjutande av ålderstillägg, utan sammanställas med semesterledighet, som icke heller inverkar i sådant avseende.

I andra kammaren kommer ett yrkande att göras i enahanda riktning som det jag nu tar mig friheten framställa, nämligen att i förevarande utlåtande, sid. 26, efter ordet »semester» må tilläggas: *eller ledighet för fullgörande av värnplikt.*

Jag anhåller, herr talman, om proposition på detta förslag.

Ang. stat för
patent- och
registrerings-
verket.
(Forts.)

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende å föreliggande punkt förekommit följande yrkanden: 1:o att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o att kammarens skulle antaga det förslag, som innefattades i den vid punkten avgivna reservation; och 3:o av herr *Jonsson, Olof*, att vad utskottet hemställt skulle bifallas med den ändring, att å sid. 26 i det tryckta utlåtandet näst efter orden »den tid han åtnjutit semester» insattes orden »eller ledighet för fullgörande av värnplikt».

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till det under 3:o upptagna yrkandet vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 10 och 11.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 12—15.

Lades till handlingarna.

Punkterna 16 och 17.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Vid ånyo skedd föredragning av bevillningsutskottets den 17 och 18 denna månad bordlagda betänkanen:

nr 4, i anledning av väckt motion om upphävande av tullen å kalciumnitrat (norgesalpeter); och

nr 5, i anledning av väckta motioner angående skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om utredning och förslag rörande åtgärder för underlättande av sprittillverkning utav sulfitindustriens avfallsprodukter m. m.,

biföll kammaren vad utskottet i dessa betänkanen hemställt.

Herr statsrådet *Vennersten* avlämnade Kungl. Maj:ts nädiga propositioner:

nr 112, angående återuppförande av vinterstallar vid Smålands artilleriregementes kasernetablissemang i Jönköping;

nr 143, angående ändringar i reglementet för dövstumlärnarnas pensionsanstalt;

nr 144, angående omorganisation av Chalmers tekniska läroanstalt m. m.;

nr 146, angående upplåtelse till lantförsvaret av mark från förra häradsskrivarbostället Stora Vänsberg nr 1 i Värmlands län;

nr 147, angående rätt för tyghantverkaren O. F. Eriksson att för åtnjutande av ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 148, angående anvisande av extra rekryteringsbidrag för fyllande av 1915 års stater; och

nr 149, angående särskild ersättning till personal tillhörande infanteriregementes reserv och till viss övertalig personal vid infanteriregemente samt angående tillägg för vicekorpralsbeställning eller särskilda befälsarvodena till vissa volontärer vid infanteriet i anledning av övning vid armén av årsklassen 1914 yngre.

Herr *Lindley* avgav följande motioner:

nr 85, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av sjölagen m. m.; och

nr 86, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om tillsyn å fartyg.

Dessa motioner blevo på begäran bordlagda.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Skarstedt* fr. o. m. den 26 innevarande juni t. o. m. den 4 nästkommande juli.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtande nr 6, angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.

Efter föredragning av de under sammanträdet avlämnade kungl. propositionerna blevo dessa på begäran bordlagda.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 12,35 e. m.

In fidem
A. v. *Krusenstjerna*.
